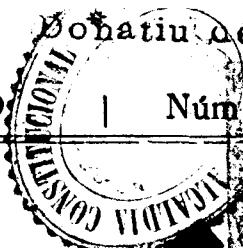

Any I.

Olot 28 de Desembre de 1899

Núm. 37

L'ORIÓ

(SEGONA ÈPOCA)

SURTIRÀ CADA DIJOUS.

PERA SUSCRIPCIONS Y ANUNCIS

dirigirse à la

Imp. de Narcís Planadevall, Sant Esteve, 29.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.

Un any... 5'00 pessetas.
Un trimestre 1'50 «
Pago adelantat.

NOSTRE PROGRAMA.

May lo catalanisme ha travallat á l' ombra pera arribar a la realisació dels seus ideals. Defensor dels principis honrats que sustenta, ben clars y á la llum del sol los va exposar á la Reyna Regent d' Espanya en sa vinguda á Barcelona y ben clars y concretament los va donar al país en la Assamblea de Manresa de 1892.

Com allavars diguerem, enteném avuy que han de quedar á càrrec del poder central del Estat Espanyol las relacions internacionals, l' exèrcit de mar y terra, las relacions econòmicas d' Espanya ab los demés països, la construcció d' obres públicas de caràcter general, la resolució de totes las cuestions y conflictes inter-regionals y la formació del presupòst anyal de gastos, ál que deurán contribuir les regions á proporción de sa riquesa; tot ab la organisió correspondent y adequada.

Però enteném que correspón al Poder regional lo règim intern de Catalunya, y que ha de constituirse aquesta mantenint lo temperament expansiu de sa legislació y segons sas necessitats y son modo d' esser.

En consecuència, volém la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin càrrecs públichs; volém Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó per quant se refereixi á la organisió interior de nostra terra; volém que catalans sian los jueges y magistrats y que dintre de Catalunya s' fallin en última instància, la plena y causas; volém esser àrbitres de nostra administració, fiscant ab entera llibertat las contribucions e impostos, y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol per medi de voluntaris y diners, suprimit en absolut quintas y lieves en massa y estableint que la reserva regional forsova prestí servir tan sols dintre de Catalunya.

Aquest es nostre catalanisme dintre d' Espanya: aquest es lo nostre regionalisme dins de Catalunya. Això es lo que volém; per això aném; á n' això arribarem á no trigar gayre. (Del Manifest de la «Unió Catalanista», del dia 16 de Mars de 1897.)

Ab motiu d' aprofitar las festas de Nadal pera fer alguna excursió, passaran per nostra vila uns quants entussiastas catalanistas de la "La Unió," excellents oradors y propagadors de las sanas doctrinas que han de redimir la nostra patria.

Ab tal motiu y aprofitant la curta estada de tan valents champions de la causa de Catalunya, l' *Agrupació Catalanista* d' aquesta vila, procurará la manera de que l' poble pugui escoltarlos, si com suposém están disposats á parlar nostres amichs.

Als nens y nenas.—S' ha rebut un telegràma del Orient en aquesta redacció, que diu que 'ls Sants Reys Gaspar, Menció y Baltasar arribaran à n' aquesta vila l' divendres, dia 5, à las sis de la tarda.

Com que se 'ls hi ha de fer bona rebuda, comenseu à preparar los fanales pera anarlos à esperar.

Lo Catalanisme y 'ls Concerts Económichs

Avans de precisar quin es lo criteri del Catalanisme respecte dels Concerts Económichs, es de tot punt indispensable precisar que enteném per Catalanisme.

Catalanisme es, à nostre entendre, lo conjunt de persones, entitats socials y periódichs, quin propòsit es travallar per la restauració de la nacionalitat catalana y per la autonomia complerta de Catalunya.

Cap persona, cap entitat aislada, ni cap periódich dels qui tenen y cumplen aquell propòsit, per catalanistas que sian, se pot atribuir ab ratió ni de veritat la representació del conjunt, ó sia, la representació del Catalanisme, ni parlar en son nom.

La única entitat que, sense comprehendre en sou si tots los catalanistas ne comprén y té la representació autorisada de la major part d' ells—individualitats, associacions de diferents menes y periódichs—es la Unió Catalanista. La Unió Catalanista en consecuencia es la que té més dret que ningú à atribuirse la representació del Catalanisme y à parlar en nom del Catalanisme, y així ho han reconegut, al menys fins ara, la quasi totalitat dels que s' anomenan catalanistas, y així creyem ho tenen

de regonexer los que no se 'n anomenan y 'ls que no 'n son.

Sentat axó, excusat es dir que per nosaltres lo criteri del Catalanisme respecte dels Concerts Económichs es y 's deu buscar en lo manifest sobre aquests en las Asambleas celebradas per la Unió Catalanista, y no en altra part.

En la Assamblea de Manresa de 1892 se cordaren las Bases generals del Programa Catalanista. En elles no 's parlá de Concerts Económichs y 's considera com atribucions exclusivas de Catalunya en materia econòmica l' *establiment y percepció de impostos* y totas las altres no reservadas al Poder central (Base 6.ª) essent d'advertisir que entre las últimas hi figurau exclusivament «las relacions económicas d' Espanya ab los demés payssos, y en consecuencia, la fixació d' aranzels y l' ram d' Auanas» (Basa 1.ª, c.) y «La formació del presupost anyal de gastos (s' enten de l' Estat) que, en lo que no arribin las rendas d' Aduanas, deurà distribuirse entre las regions à proporció de sa riquesa». (Base 1.ª, f.)

En la Assamblea celebrada à Reus l' any 1893 y com à uns dels *medis pera conseguir la aplicació parcial é inmediata de las Bases de Manresa*, s' acordà: «La publicació d' una memòria en que s' hi posin en comparació las sumas inmensas que Catalunya entrega à l' Estat en concepte de tributs ab las que 'n reb pels serveys que aquest li presta.—Proposar un sistema tributari ab los medis pràctichs de substituir lo sistema actual de contribucions per un altre consistent en arreglos económichs entre las Regions y l' Estat sobre la base de quantitats fixes.» La idea dels Concerts económichs ab l' Estat espanyol l' admeté donchs l' Assamblea de Reus com un medi de conseguir la

aplicació parcial é immediata de las Bases de Manresa, pero ab dos condicions: primera, *que's fessin entre las Regions y l'Estat*, y segona, *que's fessin sobre la base de quantitats fixes*. Y no podia ser d'altra manera: lo Catalanisme sense oposarse á la lletra y al esperit de las Bases de Manresa no podia admetre pera Catalunya més qu' una sola personalitat capassa de contractar ab l'Estat, y, per altre banda, los arreglos, si no's fessin sobre quantitats fixes, implicarien per part de l'Estat una intervenció major ó menor en l'establiment y percepció dels impostos no exceptuats per la Basa 1.ª de Manresa incisos *c* y *f*, intervenció que contradiria y faria impossible d' aplicar l'Basa 6.ª, que reserva á Catalunya, com á única soberana de son govern interior, *lo establiment y percepció d'impostos*.

En la Assamblea de Balaguer de l'any 1894, dedicada precisament á fixar las «Bases pera la Tributació de Catalunya segons los principis regionalistas», després d' expressarse la conformitat ab los principis fonamentals de la Constitució acordada en la Assamblea de Manresa, passa á ratificarse en lo acordat á Reus ab aquelles paraules: «Mentre aquesta Constitució (la de Manresa) no arribi á plantejarse en tota sa integrat, entra en lo terreno de lo possible y es *altament convenient pera Catalunya substituixi l'actual sistema de contribucions per un altre consistent en arreglos económichs ab lo Govern sobre la base de quantitats fixes* y aixis fou declarat en la Assamblea de Reus.» Observis com la Assamblea de Balaguer, manté las dos matexas condicions imposadas per la Assamblea de Reus, axó es, que qui concerti ab l'Estat ó ab lo Govern sia *Catalunya*, y que 'ls concerts tingan per base quantitats fixes. Pero l' Assam-

blea de Balaguer fa més: exigeix en aquests Concerts novas condicions. Aixis, després de manifestar lo que corresponderà fer á Catalunya en lo primer cas, en lo del establiment total de las Bases de Manresa, y de dir respecte del segon, ó sia 'l de la seva aplicació parcial á que's refereix lo acordat á Reus, «convé que Catalunya s' encarregui (s' entén al fer Concerts) del major número de serveys trayentlos de mans del Estat ó del Poder Central y venint l' import dels mateixos en descàrrec de la quantitat que, en virtut dels arreglos económichs que's fassin hagi de pagar al Govern, à fi d' imprimir en ells desde ara lo sagell característich de sa individualitat y geni práctich»; anyadeix tot seguit: «*Y lo mateix en l'un que en l' altre* (es á dir, aixis en los casos d' implantació total com parcial de las Bases de Manresa, comprendent en consecuencia los Concerts Económichs) tant la quantitat que degui satisfer al Poder Central com las que sien necessaries pera cubrir l' import dels serveys regionals que vinguin á son càrrec, Catalunya las obtindrà per medi d' un sistema tributari adequat á son modo d' esser ab arreulo als següents principis y bases» (seguen los acorts presos sobre tributació per la Assamblea). Per manera que, repetim, á las dos condicions que exigeix en los Concerts Económichs l' Assamblea de Reus, la de Balaguer n' hi anyadeix una tercera; la de que las quantitats necessarias pera cubrir lo cupo ó cupos concertats ab lo Govern, s' obtingan *ab arreglo als principis y bases acordats en dita Assamblea*. D' aquesta condició se desprén que l' Assamblea de Balaguer, una vegada tractat lo cupo, entenia que Catalunya devia quedar facultada pera cubrirlo de la manera que ho cregués més convenient, ó sia,

que satisfeta al Estat ó al Govern la quantitat convinguda pogués fer y desfer en materia de contribucions é impostos de conformitat á la Base 6.ª de Manresa y á la totalitat dels principis y Bases acordats á Balaguer; en una paraula, que li havia de ser regognuda l'autonomia respecte de tot lo contractat, á semblansa de lo que s'verificá ab Navarra y ab las provincias Bascas. De no enténdreho aixís la Assamblea de Balaguer hauria acordat una cosa impossible de cumplir, puig may podria Catalunya aplicar á la obtenció de las quantitats convingudas los Principis y Bases de Balaguer si hagués de subjectarse á las disposicions generals (lleys, reals decrets, reals ordres, instruccions, reglaments, circulars, etz. etz.) dictadas sobre la materia per l'Estat espanyol, quasi totas informadas en uns principis oposats als d'aquells Principis y Bases.

La Assamblea d'Olot de l'any 1895 no s'ocupà de materia econòmica, y la de Girona de 1897 fou sols un acte de protesta contra las midas presas arbitrariament contra variis periódichs catalanistas y en ella no's feu més que ratificar los acorts de las Assambleas anteriors.

Tenim, doncs, en resum que l'Catalanisme accepta 'ls Concerts Econòmichs y fins los creu convenientis, pero ab aquestes condicions: 1.ª que qui concerti sien *las regions* (Assamblea de Reus), y aplicat á nostre cas, *Catalunya* (Assamblea de Balaguer); 2.ª, que 'ls Concerts se fassin sobre la basa de quantitats fixas (Assambleas de Reus y de Balaguer); y 3.ª, que, la obtenció de las quantitats indispensables pera cubrir los cupos concertats, se conformi á las Bases pera la Tributació de Catalunya acordadas en la Assamblea de Balaguer (Assamblea de Balaguer). Recomana, ademés,

aquesta última Assamblea que al ferse los Concerts se procuri que Catalunya s'encarregui del major número de serveys possible.

Conegut lo criteri del Catalanisme respecte dels Concerts Econòmichs en general, en altre article examinarém si 'l Concert Econòmic que proposa lo Foment de la producció Nacional de Barcelona, quinas Bases publicarem en lo penúltim número de *Lo Geronés*, s'acomoda ó no al criteri del Catalanisme.

J. B. y S.

(De *Lo Geronés*.)

25 DE DICIEMBRE.

Por Irarriba
cada oveja á su corral.

Era este dia frio y humido como nunca se habia sentido por Irarriba. Hacia un aire que cortaba. El reloj del aposento apuntaba tres cuartos de diez del matin. Los vidrios del balcón estaban regalando agua, efecto de la atmósfera del interior y el frio de fuera. De tanto en tanto algunas hojas de los miedomeros del jardín se veian pasar sin decir nada.

Sentado en un selohace estaba un hombre gordo pero pequeño, ojos de tocino y orejas de pámpanos de higuera; con las ojeras puestas, leyendo un diario de Madrid. Su cabeza grande como la de un corresponsal exgobernador, tanto lo era, que apenas le entraba un gorro de turco que llevaba, igual á los que traian los mambises de Cuba. De vez en cuando, un movimiento le hacia la boca, de satisfacción ó desagravio, según lo que leia. Un badajo ponía uno que otro paréntesis á su lectura, renovada después. En fin se veia en él el verdadero tipo de una sanguijuela del Estado.

D. Colgado Cabeza: éste era el nombre de nuestro éroe, que, después de enterarse dé la política, miraba si le abría tocado algo más gordo que é: la gorda de Irarriba; y no sabiendo como matar el dematín, tanto de hora que era, decidió leer una naipe que el dia antes recibió su señora de una hermana de ella, que la mandaba desde Ladrillo.

«D.ª Dolores de Cabeza. Hermana mía: espero pases felices fiestas, junto con el perro, el gato y tu esposo.

»Además, te participo que á nuestra amiga María el medijo se le ha declarado en huelga, digo, la ha declarado que tiene el hiel sobresalido.

»Sabes que te quiere muy
tu hermana.»

Se aflijó un poco por él noticia, mas le pasó muy temprano, porque era muy comedor y pensando en el manjar lo olvidava todo.

¡Manjar! Era su verdadera política; toda la noche antes, desde que se fué á la pierna hasta que se alzó, no pensó más que con el dia siguiente. No tenía otra cosa al seso que aquel conejo de bosque asado, aquella tita mocosa, la pasta bojada que su rasca sabe hacer tan bien y, sobre todo, el pan de pellizco y las tuertas con pan Benito, que el adroguero del cantón tiene tanto la mano rota en hacer. ¡Remano niño, que dia tan feliz!

Hechando una glasa en todo esto y extasiado en los mismos pensamientos, de pronto un golpe fuerte del pi-capuertas le encimasaltó de instante, pero se rehizo al último al saber que era la rasca que venia de la plaza con la siesia al brazo.

Poco después el abrir y tancar de la puerta era un continuo: felicitaciones del sereno, del cartero, del vigilante, en fin; de amigos y conocidos. Por algún rato se acabó la fuga de las buenas fiestas. Entonces tomó la de-

terminación de examinarlas una por una, y, en este trabajo, llamaron otra vez: ordenó á la rasca fuese á ver quién pedia. «Otra tarjeta» dijo ésta, y la echó arriba de la mesa con las demás; pero, aun que estaba entre las otras, llevaba en el sobre un detalle que se distinguía de todas, señá indigna, nadapuedoante! para todos nosotros los españoles y en particular los castellanos: de élo se adonó D. Colgado, que conoció enseguida sé la enviava algún verdugo catalán. No quiso tan sólo tomarse la molestia de romperla. Sacándose el limpiaorejas, rascó el sello y la echó á la calle. Su indignacion fué creciendo poco á poco. La burla que de él acababa de hacer aquel insolete separatista, la vengaría con los demás; no habría compasión para ellos ¡brrr...! Y dando un grito fuera de si, mandó le trajeran el almorcázar, mucho almorcázar, pués es la única manera que tiene de olvidar cualquier disgusto.

Cuan Olmos.

SECCIÓ DE NOTICIAS

Á tots los nostres abonats desitgém un bon fi d' any y un bon comensament y mellor fi del que ve.

Lo dia de Nadal, en lo teatro del «Centro de Católicos», posaren en escena la funció propia per aquella dia da *El nacimiento del Salvador ó la redención del esclavo*.

Lo local se vegé ple á vessar.

Cumpliren be son comés los Srs. Illa, Casas, Sala y noy Toronell; aquest fou lo qui interpretá més be son paper: no s' hi notava, com en altres, alguna ensopagada en sos parlaments. Los Srs. Darnaculleta y Bujons no estigueren segurs dels seus, per qual motiu surti l' desempenyo bastant desigual.

La obra en conjunt no està mal y á més molt ben escrita, no desmereix la música que ab tan bon acert va compondre l'Sr. Rubió y qu' estigué felis lo dia que la ideá.

En fi, posanthi'l coll, ensajant molt y no fent obras castellanas, poden treure 'ls senyors aficionats algún profit dels seus travalls.

Sembla impossible la presentació en nostre riu Fluviá d' una foca que se agafà ahir entre Sant Joan las Fonts y Castellfullit. Medeix 1'30 metros de llarg. Lo primer que la vegé, que fou un travallador de la fàbrica de ca'n Gridó, s' espantá de tal manera que quan arribá á la fàbrica tingueren de retornarlo ab forts revolsius. Quan pogué parlar contá'l cas y allavors surtien deu travalladors dels més valents y veient tan gros y estrany animal no gosavan escométrel: mentres estavan combinant lo modo de matarlo, se presentá un viatjant que va coneixer l' animal y, després de posarlos al corrent de las costums de la bestia, se determinaren d' agafarlo viu. Sembla que, per deu céntims, tot avuy se deixará veure en lo paraygas d' en Sant Roch del Parque.

Verdaderament sembla molt rara la aparició d' una foca. De gansos, aves-trusos y flamenchs en nostre país abundan molt, aixís com los animals danyins, moral y materialment considerats; però d' acuàtichs inofensius no 'n coneixíam.

Hi há qui diu que llegeix que 'ls sagells catalanistas de la 10.ª emissió son de color de carbassa.

Sempre te carbassas al cap aquest bon home, com si alguna noya l' ha-gués despatxat á la fresca.

La comarca entera pogué contemplar ahir á la nit lo resplendor d' un

bólit colossal, que venia del cap de Bena Esperansa y's dirigía á tot galop cap á Londres. Alguns asseguravan qu' era un globo aereostátich, altres qu' era un viatjant aixerit y castellá que pregonava la historia d' Espanya d' en Cánovas y, alguns adroguers, intel·ligents en la materia, asseguraren que feya una olor de xacolata ab.... melindros, capás de retornar un ma-lalt.

En lo cráter de la Rocasa, tan conegut del Sr. Odón de Buen, s' ha obert una esquerda de quaranta pàms d' amplaria, vejentse eixir de tant en tant 'un sum espés que fa fetor de castellá condempnat.

Recomaném als pares de familia que no deix'n acostarhi la maynada.

Una noyeta de catorze anys mossegada per un castellá foll, ha sigut curada per un saludador de Baget, no més que fent un estornut sobre la llaga y quatre creus ab la llengua sobre las falanginas de la mà.

Tots nostres vehins están enterats dels *bufadors* que existeixen en lo barri del Pont. Son uns furats en las parets ó á terra, dels que 'n surt un ben fort y fret.

Donchs t'assintse càrrech de la sorpresa dels habitans d' aquellas casas al adonarse que en lloch del vent fort y fret, aquest demati ne sortian flamaradas y ayqua bullenta. Sembla que s' ha enviat á cerear al Odón de Buen pera que examini si és que aixó prové de que s' hagi calat foch als restos d' algun *Hipaparum*.

En l' antich monastir de Puigpardinas, fent unes excavacions pera apro-fitar un gran caudal d' ayqua, s' ha descobert una tomba, dins la qual, s' hi ha trovat una memoria d' un rey

que per lo trajo y armadura, los intel·ligents han dit que son los restos de Recaredo.

Ha confirmat aqueixa opinió lo tenir gran semblansa ab en Navaaa-rrrrorreverter.

Un llagardaix petrificat que va trovarse fa pochs días en las excavacions que estan fent á Sant Esteve y que se suposa es la còrpora d' un botifler, ha sigut adquirit pels inglesos per veurer si aixis podrán fer regular als boers.

Conflict marítim:—Segons lo *Dia·rio del Comercio* de Rosas, aquella hermosa vila está en un gran perill. Sembla que s' ha presentat en aquelles ayguas un barco pirata que ha amenassat destruir la població y la *grandiosa* farola si no 'l proveheixen de tot lo necessari en queviures, tant per la tripulació com per lo bestiar y si no li proporcionan una forta cantitat en diner.

La consternació es gran: l' ajuntament está en sessió permanent, cercant los medis pera resistir l' atach, no poguent disposar mes que de la llanxa dels carabiners. Per unanimitat l' arcalde, concejals, lo senyor Rector, jutje y 'ls principals contribu·yents, han acordat escriu·rer al ministe·tre pera que per telégrafo los hi envihi *caballería de marina*, puig atesa la extensió d' aquella platja podrá combatre al perillós enemich.

Bona pensada..

En vista de la gran acceptació que te lo café de cagarullas d' ovella, puig no hi há persona que 'n prengui de altre, se 'ns ha dit que á Olot va á montarse una fàbrica en gran escala pera confecccionar dita excelent mate·ria. Heusaquí una industria nova que pot reportar una millonada al inventor y, donadas las propietats nutritivas que tenen aquells excrements, creyém que 's farán experiments seríos ab altres, com los de bou, de gallina, de porc, etc., pera suministrar á la humanitat, que 's troba débil, tots los confortants que recomana la ciencia moderna.

Si algún metge vos diu qu' aixó portará trastorns á la bodellada, no 'l cregueu, puig hi há curanderos en tots los pobles de la comarca, y á Olot mateix no 'n faltan, que curan tots los mals, pagant molt, s' entén, y 's bur·lan de tots los metges.

SECCIÓ RELIGIOSA.

Avuy 28.—(*Abans †*) Los Sants Ignocens mrs.—(I. P.)
 Div. 29.—S. Tomás Cantuariense b. mr.
 Dis. 30.—La Traslació de S. Jaume apóstol y Sta. Anisia mr.
 Dium. 31.—S. Silvestre papa y cf. y Sta. Coloma vg. y mr.
 Dill. 1.—LA CIRCUMCISIÓ DEL SENYOR, san Concordi mr. y Sta. Eufrosina vg.—(I. P.)
 Dim. 2.—S. Síridiò b. y S. Macari abat.
 Dimec. 3.—S. Daniel diaça y Sta. Genoveva verge.

QUARANTA HORAS.—Continúan en la iglesia del Sant Hospital.—L' exposició de Sa D. M. comensa á las quatre y mitja.

OLOT.—Imp. de N. Planadevall.—1899.

LA MUTUA INFORMACIÓN COMERCIAL.

Centro de Informes Comerciales y gestión de toda clase de créditos

DIRECTOR.—José Domenech Bertrán, Procurador de los tribunales.

ABOGADO-ASESOR.—D. Agustín Irilla Alcover.

Informes veredictos de todas las casas de comercio de España y extrangero.

OFICINAS.—Doctor Dou, 5.-t.º, Barcelona.

Representante en esta plaza.—**D. Salvio Fábrega.**

Porresponsales en todas las poblaciones importantes de España y extrangero.

Regalo Veritat
Cinch canas llana 3'70 Pts.

Regalo Veritat
Cinch canas llana 3'70 Pts.

CASA BALETA

REGALO VERITAT

5 canas franelà llana 3'70 Pts.

FLOSSADAS LLANA

Grans existències á preus de fàbrica

Panyets, llanas, gergas, velluts y altres articles
de novetat á

PREUS REDUITS

REGALO VERITAT.—5 canas llana 3'70 Pts.

LA GRESHAM

COMPÀNIA INGLESA DE

Seguros sobre la vida y de Rentas Vitalicias

Fundada en el año 1848

Pólizas indisputables.—Beneficios capitalizados.—Primas muy moderadas.
LA GRESHAM tiene constituido el depósito exigido por las Leyes fiscales
vigentes como garantía para sus asegurados en España.

OFICINA PARA CATALUÑA:

Plaza de Cataluña, 39, acera de la Ronda de la Universidad.—BARCELONA.

LA PALATINE

COMPÀNIA INGLESA DE

seguros contra incendios, explosiones y accidentes

Capital 34.000.000 de pesetas.

Oficina para Cataluña: Plaza de Cataluña, 39, acera de la Ronda de la Universidad.—BARCELONA.

LO POSITIU

AVIS AL PUBLICH

En l' acreditat establiment de sastreria de

JOAN BELLAPART

situat en los carrers de Sant Esteve, núm. 9, y Sant Tomàs 5, d' aquesta vila, s' ha rebut pera la present temporada, una numerosa y variada existència de CAPAS FETAS desde l' mòdich-preu de 17'50 á 100 PESSETAS una, y un abundant assortit de gèneros del pais y estrangers, pera la confecció de TRAITS i MINDA, qual preu es de 20 PESSETAS en avant.